

Seletuskiri

alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Käesoleva eelnõuga muudetakse alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadust (edaspidi *ATKEAS*) ning tubakaseadust.

Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) üheks eesmärgiks on tõsta Eesti elektroiintensiivse töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtjate konkurentsivõimet, võimaldades neil tarbida soodusaktsiisimääraga, mis on 0,5 eurot megavatt-tunni kohta, maksustatavat elektrienergiat.

Eesti tööstusettevõtjad on ebasoodsamas konkurentsiolukorras võrreldes naaberriikides tegutsevate konkurentidega, sest suure elektroiintensiivsusega tootmisele ei ole Eestis erisusi rakendatud. See pärsib juba tegutsevate ettevõtete laienemist ning uusi otseinvesteeringuid Eestisse. Erisuste rakendamine võimaldaks vähendada energiakulusid ning suurendada rahvusvahelist konkurentsivõimet. Leevendused energiamahukale tootmisele on Euroopa Liidus väga levinud, sellised leevendusmeetmed on kehtestatud näiteks Saksamaal, Taanis, Rootsis ja Soomes.

Vabariigi Valitsuse tööplaani 2016–2019 punkti 2.6 kohaselt esitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 2017. aasta 9. veebruari valitsuskabineti nõupidamisele memorandum: „Mahuka energiatarbimisega ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime parandamisest – elektri ja gaasi lõpphinna vähendamise võimalustest“. Valitsuskabineti istungil otsustati toetada ettepanekut lubada vähendada elektrienergia aktsiisimäärat elektroiintensiivsetele ettevõtjatele, kelle energiajuhtimissüsteem vastab standardi EVS-EN ISO 50001 (edaspidi *ISO 50001*) nõuetele, Euroopa Liidus lubatavate miinimummääradeni.

Eelnõu kohaselt võimaldatakse eelnevalt nimetatud standardile vastavatel ettevõtjatel, kelle põhitegevusala on töötlev tööstus või infoalane tegevus, energia aktsiisivabastuse loa alusel tarbida soodusaktsiisimääraga elektrienergiat juhul, kui ettevõtja elektroiintensiivsus oli energia aktsiisivabastuse loa taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal keskmiselt 20% või rohkem või prognoositud elektroiintensiivsus on järgneval 12 kalendrikuul keskmiselt 20% või rohkem. Elektroiintensiivsuse arvutust ja alusandmeid kontrollib sõltumatu vandeaudiitor. Lihtsustatult näitab elektroiintensiivsus ettevõtja Eestis asuvate ettevõtete tarbitud või tarbitava elektrienergia kogumaksumuse osakaalu protsentides ettevõtja loodud või loodavast lisandväärtusest.

Energia aktsiisivabastuse luba omaval elektroiintensiivsel ettevõtjal on lubatud tarbida soodusaktsiisimääraga elektrienergiat ka muudes tegevustes, mis ei kvalifitseeru töötlevaks tööstuseks või infoalaseks tegevuseks. Kuna elektroiintensiivsus arvutatakse ettevõtja Eestis asuvate ettevõtete tarbimisandmete ja ärikasumi põhjal, siis võimaldab elektroiintensiivsele ettevõtjale antav energia aktsiisivabastuse luba tarbida soodusaktsiisimääraga elektrienergiat nimetatud ettevõtja kõigis tarbimiskohtades.

2017. a esimesel poolaastal oli elektrienergia hind tööstustarbijale Eurostati andmetel Eestis 65,5€ MWh, sellest moodustas elektriaktsiis 4,47€ MWh ehk 6,8%, taastuenergiatasu 10,4€ MWh ja võrgutasu ca 17€ MWh kohta.

Soomes oli elektrienergia hind tööstustarbijale Eurostati andmetel 50,06€ MWh kohta ja Rootsis 39,7€ MWh kohta. Kuna tööjõukulud kasvavad Eestis kiirelt, siis oleme tööstussektoris kaotamas oma konkurentsivõimet.

Eestis saab tulevikku vaatavalt pigem eelistatum olema kapitalimahukas tootmine. Samas tähendab kapitalimahukas tihti ka energiamahukat tootmist. Siit ka suurenenud vajadus elektrienergia hinna konkurentsivõimelisemaks muutmiseks. Seda eesmärki ning riigi rahalisi võimalusi arvestades on põhjendatud 2018. a osas ühekordse tagasimakse rakendamine, mis kataks elektrienergia tavamäära ja elektrienergia soodusaktsiisimäära vahe.

Energia aktsiisivabastuse loa kehtivus on tähtajatu eeldusel, et ettevõtja täidab aruandluskohutuse ja muud eelnõus sätestatud nõuded.

Eelnõuga muudetakse alkoholi aktsiisivabastuse loa ja energia aktsiisivabastuse loa väljastamist. Kui kehtiva seaduse kohaselt tuli otsus aktsiisivabastuse loa väljastamise või sellest keeldumise kohta 30 päeva jooksul alates dokumentide esitamisest taotlejale kätte toimetada, siis edaspidi tuleb maksuhalduril otsus selle tähtaja jooksul teha. Maksuhalduril ei ole võimalik mõjutada ega ette näha taotlejale otsuse kätte toimetamise tegelikku aega.

Lisaks tehakse eelnõus muid muudatusi parema õigusselguse tagamise eesmärgil või praktikas tekkinud probleemide lahendamiseks. Nii näiteks täpsustatakse eelnõuga aktsiisiga maksustamata aktsiisikauba hävitamise korda ja täiendatakse alkoholi denatureerimise võimalusi. Tubaka tahkele aseainele konkreetse aktsiisimäära sätestamise asemel fikseeritakse põhimõtte, et tubaka tahkele aseainele kohaldatakse sama aktsiisimäära, mis suitsetamistubakale. Nimetatuga tagatakse tubaka tahke aseaine aktsiisimäära muutmine kooskõlas suitsetamistubaka aktsiisimäära muutumisega, mis on sätestatud ATKEASes aastani 2020.

Eelnõuga muudetakse tubakaseadust ning parandatakse seaduse § 6 lõikes 2 viitevead.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Rahandusministeeriumi tolli- ja aktsiisipoliitika osakonna peaspetsialistid Lauri Lelumees (e-post: lauri.lelumees@fin.ee, tel: 611 3059) ja Heidi Vessel (e-post: heidi.vessel@fin.ee; tel: 611 3651) koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna ning majandusarengu osakonnaga. Eelnõu mõjude hindamisel osales Rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütik Kadri Klaos (e-post: kadri.klaos@fin.ee; tel 611 3705). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Virge Aasa (e-post: virge.aasa@fin.ee; tel: 6 11 3549) ning eelnõu keelelist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeletoimetaja Sirje Lilover (e-post: sirje.lilover@fin.ee).

1.3 Märkused

Eelnõuga muudetakse alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse 1. veebruaril 2018. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 26.01.2018, 7) ning tubakaseaduse 19. jaanuaril 2018. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 9.01.2018, 1).

Eelnõule väljatöötamiskavatsust ei koostatud. Eelnõuga reguleeritav elektrointensiivse ettevõtja elektriaktsiisi soodustuse kehtestamine on kiireloomuline ja põhineb valitsuskabineti 2017. aasta 9. veebruari otsusel, mistõttu Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ (edaspidi *HÕNTE*) § 1 lõike 2 punkti 1 kohaselt ei ole antud juhul väljatöötamiskavatsus nõutav. Eelnevalt nimetatud valitsuskabineti otsusest tulenevalt eeldati sisuliselt aktsiisisoodustuse rakendamist võimalikult kiirelt, sama eeldasid meetme sihtgrupiks olevad ettevõtjad. Eelnõu väljatöötamiskavatsuse koostamine ja kooskõlastamine oleks eelnõu menetlemist minimaalselt kvartali kuni poole aasta võrra edasi lükanud, mis ei oleks kooskõlas valitsuskabinetis otsustatu mõttega ega ka meetme sihtgrupiks olevate ettevõtjate huviga. Tuleb ka arvestada, et valitsuskabinetis otsustatu juba sisustas olulisemas osas kõnealuse maksusoodustuse, määratledes maksusoodustusele kvalifitseerumiseks olulisemad nõuded (elektrointensiivsus 20% ning ettevõtja vastavus standardi ISO 50001 nõuetele). Eelnõuga tehtavate tehniliste muudatustega ei kaasne olulist mõju, seega ka selles osas ei ole eelnõu koostamisele eelnenud *HÕNTE* § 1 lõike 2 punktiga 5 kooskõlas olevalt väljatöötamiskavatsuse koostamist.

Eelnõu ei ole seotud mõne teise menetluses oleva eelnõuga ega ole otseselt seotud EL õiguse ülevõtmisega, kuid EL õiguses sätestatakse liikmesriikidele teatav raamistik, mida elektriaktsiisi soodusmäära rakendamisel tuleb järgida.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks Riigikogus on vajalik poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu peamiseks eesmärgiks on elektrointensiivsete töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtjate konkurentsivõime tõstmine. Selleks võimaldatakse neil aktsiisivabastusloa väljastamise järel tarbida soodusaktsiisimääraga maksustatavat elektrienergiat, vähendades seeläbi elektrienergiale tehtavaid kulutusi.

Valikukriteeriumite objektiivsus põhineb Vabariigi Valitsuse poolt 2013. a oktoobris heaks kiidetud Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014–2020 kasvuvaldkondadel. Nimetatud strateegia eesmärgiks on selliste ettevõtlusvaldkondade arendamine, millel on keskmisest suurem kasvupotentsiaal ja loodav lisandväärtus ning võimalus investeringute kaudu teadus- ja arendustegevusse konkurentsieelis saavutada. Nendeks loetakse nii kõrgema intensiivsusega töötlev tööstus, mis kuulub ressursside väärimise valdkonda kui ka andmekeskuste tegevus, mis kuulub info ja side valdkonda.

Eestit on potentsiaalse investeringu sihtriigina kaalunud erinevad energiamahukas sektoris tegutsevad ettevõtjad. Nii uute investeringute kui ka Eestis aastaid tegutsenud tööstusettevõtjate laienemisplaan on pärssinud kõrged energiahinnad. Praegu on Eesti energiamahukate ettevõtjate tarbitava elektrienergia lõpphind konkurentsivõimetu võrreldes nt Saksamaa, Rootsi, Austria ja Soomega. Eesti halvem konkurentsiolukord tuleneb osaliselt elektrienergia kõrgemast turuhinnast, mida täiendavad erinevused võrgutasu, taastuvenergia tasu ja elektriaktsiisi määrades. Viimane on küll loetletust väikseima osakaaluga kulukomponent, kuid siiski oluline, aidates vähendada elektrienergia lõpphinna erinevust võrreldes eespool nimetatud riikidega.

Elektriaktsiisi soodustuse rakendamiseks kasutatakse maksimaalselt ära juba toimivat energia aktsiisivabastuse lubade süsteemi, eesmärgiga hoida soodustuse administreerimise kulud võimalikult minimaalsed.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kolmest paragrahvist. Esimeses paragrahvis sätestatakse ATKEASE muudatused, teises paragrahvis sätestatakse tubakaseaduse muudatus ning kolmandas paragrahvis seaduse jõustumise tähtpäevad.

Eelnõuga muudetakse ATKEAS-t järgmiselt:

Eelnõu § 1 punktid 1 ja 2 – **paragrahvi 13 muudetakse**, et kehtestada lisaks kõikide liikmesriikide poolt tunnustatud alkoholi täielikult denatureerimise meetoditele alkoholi täieliku denatureerimise siseriiklikud meetodid. 2017. a suvel võeti vastu Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2017/1112, 22. juuni 2017, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 3199/93 aktsiisivabastuse eesmärgil alkoholi täieliku denatureerimise menetluste vastastikuse tunnustamise kohta (ELT L162, 23.06.2017, lk 22–26).

Muudatuse kohaselt enamus liikmesriike, sh Läti, loobusid määruses sätestatud siseriiklikest meetoditest ja otsustasid võtta kasutusele alkoholi täielikuks denatureerimiseks ühtse meetodi, mis töötati välja eesmärgil, et kõik liikmesriigid läheksid üle vaid selle meetodi kasutamisele. Eestis leidis kasutust enne Komisjoni määruse nr 3199/93 muutmist kehtinud Läti meetod, sest selliselt denatureeritud alkohol sobis kõige paremini toiduainepakendite värvide tootmiseks. Määruse muutmisest tulenevalt ei saa ettevõtjad endisel viisil enam käidelda Läti versiooni kohaselt denatureeritud alkoholi aktsiisivabalt. Ühe lahendusena saaks ettevõtja taotleda aktsiisivabastuse luba ja kasutada kõnealusel viisil denatureeritud alkoholi vastavalt osaliselt denatureeritud alkoholi kasutamise reeglitele. Samas, osaliselt denatureeritud alkoholi kasutamise reeglid ei sobi ettevõtjale, sest;

- 1) täielikult denatureeritud alkoholi osaliselt denatureeritud alkoholina kasutamine võib osutuda kulukamaks, sest maksuhaldur võib vajadusel nõuda aktsiisitagatist;
- 2) osaliselt denatureeritud alkoholi vahendamine ei ole lubatud, osaliselt denatureeritud alkoholi võivad kasutada aktsiisivabalt vaid selle lõppkasutajad.

Ettevõtjate jaoks oleks lihtsam, kui kõnealune denatureerimise meetod oleks siseriiklikult tunnustatud alkoholi täielikult denatureerimise meetodina. Täielikult denatureeritud alkoholile rakendatakse tingimusteta aktsiisivabastust, mis tähendab, et seda võib käidelda, sh vahendada, väljaspool aktsiisiladu. Kui Komisjoni määruses sätestatud meetodi alusel denatureeritud alkoholi teise liikmesriiki lähetamisel tuleb vormistada aktsiisiga maksustatud kauba saateleht, siis alkoholi täielikult denatureerimise siseriikliku meetodi puhul peab alkohol liikuma teise liikmesriiki vastavalt denatureerimata alkoholi veo reeglitele. Muudatus on kooskõlas direktiivi 92/83/EMÜ artikliga 27 (1) (b), mille alusel kohaldatakse aktsiisivabastust alkoholile, mis on denatureeritud vastavalt mistahes liikmesriigi nõuetele ja mida kasutatakse toidust erineva toote tootmiseks.

Eelnõu § 1 punkt 3 – ATKEASE 4. jagu „Kütuse ja elektrienergiaga seotud mõisted“ täiendatakse §-ga 20². Lisatava paragrahvi lõikes 1 defineeritakse elektroiintensiivsuse mõiste. Elektroiintensiivsus näitab 12 kalendrikuu pikkusel perioodil, see tähendab loa taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal või prognoositult järgneval 12 kalendrikuul, ettevõtja tarbitud või prognoositult tarbitava elektrienergia kogumaksumuse osakaalu protsentides ettevõtja loodud või loodavast lisandväärtusest.

Lisatava paragrahvi lõikes 2 defineeritakse lisandväärtuse mõiste. Lisandväärtuse arvutamine on detailsemalt lahti kirjutatud kui energiamaksustamise direktiivis. Lisandväärtuseks loetakse ettevõtja Eestis asuvate ettevõtete ärikasum raamatupidamise seaduse lisas 2 esitatud

kasumiaruande 1 või 2 kohaselt, mida on suurendatud tööjõu kulude, põhivara müügist saadud kahjumi ja põhivara väärtuse langusest tekkinud kulu võrra ning vähendatud põhivara müügist saadud kasumi võrra.

Energia aktsiisivabastuse loa taotlemisele järgneval 12 kalendrikuul prognoositult tekkivaks lisandväärtuseks loetakse ettevõtja Eestis asuvate ettevõtete eelmises lauses nimetatud andmete prognoos.

Lisatava paragrahvi lõikes 3 defineeritakse elektroiintensiivse ettevõtja mõiste. Nõukogu direktiivi 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (edaspidi *energiamaksustamise direktiiv*)¹ artiklis 17 kasutatakse mõistet „energiamahukas ettevõtja“, kuid selle kasutamine ei ole antud juhul asjakohane. Nimelt on energiamaksustamise direktiivi artiklis 17 eeldatud, et energiamahukuse arvestamisel võetakse sisendina arvesse ettevõtja poolt kõikidele energiatoodetele (nii vedelkütustele, gaasilistele kütustele, tahketele kütustele kui elektrienergiale) tehtavad kulutused. Eelnõuga aga kavandatakse aktsiisisoodustust üksnes elektrienergiale. Termin „elektrienergia mahukas“ kõlab eesti keeles liiga abstraktselt ning ei anna sisu piisava täpsusega edasi, seetõttu valiti termin „elektroiintensiivne“, mis on vasteks ingliskeeles tavapäraselt kasutatavale terminile *electro-intensive industry* või *electro-intensive company*.

Lisatava **lõike 3 punkti 1** kohaselt on üheks elektroiintensiivse ettevõtja tingimuseks, et ettevõtja põhitegevusala äriregistris vastatavalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK) oleks kas töötlev tööstus või infoalane tegevus. EMTAK on rahvusvaheliselt ühtlustatud klassifikaatori NACE Eesti rahvuslik versioon, mis on aluseks ettevõtja tegevusala määramisel, mis on omakorda oluliseks allikaks erineva valdkonnastatistika tootmisel. EMTAK-is on töötlev tööstus hõlmatud jaos C ning infoalane tegevus jaos J alajaos 63. Põhitegevusala määramine ei tähenda, et ettevõtja ei tohi tegutseda ka teistel tegevusaladel (<https://emtak.rik.ee/EMTAK/pages/klassifikaatorOtsing.jsp>).

Töötlev tööstus ja infoalane tegevus on sektorid, kus elekter on oluliseks sisendiks ning seetõttu kulude allikaks. 2015. aastal tarbis Eesti töötlev tööstus 2045 GWh elektrienergiat, mis moodustas 30% kogu riigis tarbitud elektrist (Statistikaamet). Töötleva tööstuse sektorite kulustruktuuris on energial oluline roll. Näiteks paberitööstuses ulatus energiakulu 2015. aastal 9,5%ni ja ehitusmaterjalide tootmises 6%ni. Tihedas rahvusvahelises konkurentsisis on mitmed riigid läinud oma ettevõtjatele soodustuste tegemise teed. Näiteks 2016. aasta teise poolaasta seisuga oli Soome tööstustarbijale elekter 23% ja Rootsi tööstustarbijale 36% soodsam, kui Eesti tööstustarbijale (Eurostati andmetel). Lisaks töötlevale tööstusele on olulise elektrikuluga andmekeskused, kus elekter võib moodustada üle 90% kogukuludest. Seetõttu on soodustust saavate sektorite nimekirja arvatud EMTAK koodiga 63 ettevõtjat.

Lisatava **lõike 3 punkti 2** kohaselt on teiseks tingimuseks ettevõtja energiajuhtimissüsteemi vastavus standardile ISO 50001. Vastavus standardile tagab eeldatavalt, et ettevõtja on teinud kõik selleks, et viia energiakulud miinimumini. Ebamõistlik oleks riiklikult toetada projekte, milles ei kasuta energiat tõhusalt. Sertifitseerimise protseduur vältab paar kuud ning maksab ettevõtjale ligi 10 000 eurot, millele lisandub energiajuhtimiskulu tulenevalt võimalikust

¹ Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity. Internetis kättesaadav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003L0096&from=en> (16.05.2017)

tööjõukulu suurenemisest. Sertifikaat antakse viieks aastaks, seejuures peab tegema vahekontrolli iga aasta tagant. Rahaline kulu on iga-aastaselt ligi 1000 eurot.

Eelnõu koostamisel kaaluti ka teisi alternatiivseid valikuid standardi ISO 50001 kõrval, kuid muude standardite, näiteks ISO 14001 standardi, sisu ja eesmärk on erinev, mistõttu ei saa neid käsitada samaväärsete või ligilähedaselt samaväärsetena. ISO 50001 standard on universaalselt kohaldatav kõigile ettevõtjatele olenemata nende suurusest.

Lisatava **lõike 3 punkti 3** kohaselt on kolmandaks tingimuseks, et ettevõtja elektroiintensiivsus oleks keskmiselt 20% või rohkem loa taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal või prognoositud elektroiintensiivsus oleks järgneval 12 kalendrikuul keskmiselt vähemalt 20%.

Lisatava **lõike 3 punkti 4** kohaselt ei tohi ettevõtja olla raskustes, mis on riigiabi andmise üks eeltingimustest.

Lisatava **lõike 3 punkti 5** kohaselt peab ettevõtja raamatupidamise sise-eeskiri vastama raamatupidamise seaduses sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 1 punkt 4 – paragrahvi 24 täiendakse **lõikega 6⁵** sätestamaks energia aktsiisivabastuse luba omava või omanud elektroiintensiivse ettevõtja maksukohustuse tekkimine alates tema viimase lõppenud majandusaasta algusest elektrienergia tavamäära järgi soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergia koguselt. Maksukohustuse tekkimise aspektist ei ole oluline, kas elektroiintensiivne ettevõtja on maksukohustuse tekkimise momendil loa omanik või ta omas minevikus energia aktsiisivabastuse luba soodusaktsiisimääraga elektrienergia tarbimiseks.

Maksukohustus tekib juhtudel kui jäetakse täitmata mõni oluline eelnõuga sätestatav kohustus või langevad ära ettevõtjale elektrienergia soodusaktsiisimäär andmise alused.

Lisatava lõike punkti 1 kohaselt tekib maksukohustus juhul kui:

- ettevõtja ei pea eraldi arvestust aktsiisiga maksustatult, soodusaktsiisimääraga maksustatult ning aktsiisivabalt soetatud ja kasutatud elektrienergia koguse kohta;
- ettevõtja ei kasuta aktsiisivaba või soodusaktsiisimääraga maksustatavat elektrienergiat ainuisikuliselt;
- ettevõtja ei esita kuue kalendrikuu möödumisel tema viimasest majandusaastast maksuhaldurile ATKEAS § 69³ lõike 1¹ punktis 1 nimetatud sõltumatu vandeaudiitori põhjendatud kindlustunnet väljendava aruannet;
- ettevõtja jätab viivitamata esitamast maksuhaldurile informatsiooni energiajuhtimissüsteemi mittevastavusest standardile ISO 50001 või selle kohta kui tema põhitegevusala ei ole Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori kohaselt enam töötlev tööstus või infoalane tegevus;
- ettevõtja jätab võrguettevõtjat viivitamata teavitamast energia aktsiisivabastuse loa kehtivuse peatamisest või kehtetuks tunnistamisest;
- ettevõtja jätab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile esitamata riigiabi summa elektrienergia tarbimisele järgneva aasta 1. veebruariks või ei anna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile asjassepuutuvaid andmeid tulenevalt ministeeriumile riigiabi andmisega kaasnevatest kohustustest.

Lisatava lõike punkti 2 kohaselt tekib maksukohustus juhul, kui sõltumatu vandeaudiitori aruanne esitatakse määratud tähtajaks, kuid sõltumatu vandeaudiitor ei väljenda põhjendatud kindlustunnet kas elektroiintensiivsuse arvutamiseks kasutatavate alusandmete kohta, ettevõtja arvutatud elektroiintensiivsuse kohta või ettevõtja mittevastavuses raskustes ettevõtja definitsioonile.

Lisatava lõike punkti 3 kohaselt tekib maksukohustus juhul, kui elektroiintensiivne ettevõtja esitab sõltumatu vandeaudiitori aruande määratud tähtajaks, kuid vandeaudiitori põhjendatud kindlustunnet väljendava arvamuse kohaselt oli elektroiintensiivse ettevõtja elektroiintensiivsus viimasel majandusaastal alla 20%.

Paragrahvi 24 täiendakse **lõikega 6⁶** sätestamaks maksukohustuse arvutamine soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergialt. Tekkiv maksukohustus arvutatakse soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergia koguselt megavatt-tundides, mis korrutatakse tarbimise ajal kehtinud elektrienergia tavaaktsiisimäära ja soodusaktsiisimäära vahega.

Paragrahvi 24 täiendakse **lõikega 6⁷** sätestamaks elektroiintensiivse ettevõtja maksukohustuse arvutamise erijuhtum. Kui üldjuhul tekib elektroiintensiivsel ettevõtjal maksukohustus alates viimase lõppenud majandusaasta algusest soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergialt ning arvestusperioodi kestvust ei sätestata, siis erandiks on üksnes § 24 lisatava lõike 6⁵ punktis 3 oleva juhtumi esinemine. Siis piirdub ettevõtja maksukohustus vaid viimase majandusaastaga, eeldusel, et maksuhaldurile esitatakse sõltumatu vandeaudiitori piiratud kindlustunnet väljendav aruanne enda arvutatud prognoositud elektroiintensiivsuse, mis ületab 20%, kohta järgneval 12 kalendrikuul. Nimetatud aruanne peaks andma maksuhaldurile kindluse, et järgmisel majandusaastal on ettevõtjal 20% elektroiintensiivsus saavutatav ning elektroiintensiivsuse langus allapoole künnist oli ajutine.

Eelnõu § 1 punkt 5 – paragrahvi 25 täiendatakse **lõikega 2⁴** sätestades energia aktsiisivabastuse luba omava elektroiintensiivse ettevõtja kohustuse esitada aktsiisideklaratsioon ja maksta aktsiis hiljemalt 30. päeval maksukohustuse tekkimise päevast arvates. See maksukohustuse täitmise tähtaeg võimaldab elektroiintensiivsel ettevõtjal, kelle elektroiintensiivsus oli lõppenud majandusaastal alla 20%, kuid kes tõendab, et järgneval 12 kalendrikuul 20% elektroiintensiivsus tõenäoliselt saavutatakse, maksta aktsiis üksnes viimasel majandusaastal soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergia koguselt.

Eelnõu § 1 punkt 6 – paragrahvi 27 lõike 1 punkti 4 muudetakse, et täpsustada aktsiisiga maksustamata aktsiisikauba hävitamise korda. Aktsiisikauba hävitamine ei toimu enam tolliseaduse alusel kehtestatud korras, vaid maksuhalduri järelevalve all. 2017. aasta 1. juulist jõustus uus tolliseadus, mille alusel kaotas kehtivuse rahandusministri 23. aprilli 2004. a määrus nr 87 „Kauba riigi omandisse üleandmise, samuti kauba tollijärelevalve all hävitamise kord“. Alates juulist 2017. a kasutatakse kauba hävitamiseks seestöötlemise protseduuri, mis toimub maksuhalduri järelevalve all.

Eelnõu § 1 punkt 7 – paragrahvi 28 lõiget 4¹ muudetakse, et täpsustada sõnade „uue aktsiisimääraga“ tähendust. Lõikes sätestatakse vanade maksumärkidega tubakatoodete 3-kuuline müügipiirang, kui uue kujundusega maksumärk ja uus aktsiisimäär jõustuvad samaaegselt. Euroopa Komisjon algatas Eesti suhtes rikkumismenetluse lugedes müügipiirangu sätte vastuolus olevaks proportsionaalsuse põhimõtte ja direktiivi 2008/118/EÜ artiklitega 7 ja 9. Portugal rakendab samasugust müügipiirangut sõltumata, kas aktsiisimäär muutub või mitte. Euroopa Komisjon algatas kohtuasja Portugali vastu (kohtuasi C-126/15). Eesti astus menetlusse nimetatud kohtuasjas, et põhjendada müügipiirangu sätte kooskõla EL õigusega. Eesti suhtes algatatud rikkumismenetlus jäeti ootele kuni selgub kohtuotsus. Euroopa Kohus otsustas, et müügipiirangu sätte ei ole vastuolus EL õigusega, kui aktsiisimäära tõstetakse. Eestis on rakendatud müügipiirangut vaid aktsiisimäära tõstmise korral. Lõikes 4¹ mõeldakse „uue aktsiisimäära“ all tõstetud määra, sest määra vähendamisel

ei oleks otstarbekas müügipiirangut rakendada. Praktikaks ei ole aktsiisimäära vähendamist esinenud. Müügipiirangu sätte mõte on takistada ettevõtjatel liigsete laovarude soetamist, mille eesmärgiks on kõrgema aktsiisimäära alusel maksmise edasilükkamine rohkem kui 3 kalendrikuud. Vaatamata senisele praktikale (rakendamine vaid aktsiisitusude korral) ja müügipiirangu rakendamise mõttetusele aktsiisimäära vähendamisel peab Euroopa Komisjon vajalikuks, et täpsustaksime ATKEAS sätte sõnastust „uue aktsiisimäära“ ja välistaksime tõlgenduse, et „uus aktsiisimäär“ võiks tähendada ka vähendatud määra.

Eelnõu § 1 punkt 8 – **paragrahvi 31 lõiget 5** täiendatakse **punktiga 1¹** sätestades, et maksuhaldur arvutab energia aktsiisivabastuse luba omava elektroiintensiivse ettevõtja tagatise ettevõtja eelneval majandusaastal tarbitud elektrienergia summaarselt koguselt või järgneval 12 kalendrikuul tarbitava elektrienergia summaarselt koguselt. Tagatist küsib maksuhaldur juhul, kui eksisteerivad riskid, et elektroiintensiivne ettevõtja ei suuda oma maksukohustust täita. Nimelt sätestatakse eelnõuga elektrienergia aktsiisimäära ja elektrienergia soodusaktsiisimäära vahe tasumise kohustus juhul, kui tagantjärgi peaks selguma, et ettevõtja ei suuda näidata vähemalt 20%-list elektroiintensiivsust või esineb muu oluline rikkumine. Praktikaks võib ettevõtja aga osutada maksejõuetuks, kui selline olukord peaks tekkima. Elektroiintensiivse ettevõtja tagatise arvestamise alus on veidi erinev võrreldes teiste energia aktsiisivabastuse loa omanikega, sest potentsiaalselt tekkida võiv aktsiisimaksukohustus kujuneb ühe aasta jooksul tarbitava elektrienergia koguselt, mis korrutatakse tarbimise ajal kehtinud elektrienergia tavaaktsiisimäära ja soodusaktsiisimäära vahega.

Eelnõu § 1 punkt 9 – **paragrahvi 53 lõiget 4** täiendatakse. Kui senise sõnastuse kohaselt tuli otsus alkoholi aktsiisivabastuse loa väljastamise või sellest keeldumise kohta 30 päeva jooksul alates dokumentide esitamisest taotlejale kätte toimetada, siis edaspidi tuleb maksuhalduril otsus selle tähtaja jooksul teha. Maksuhalduril ei ole võimalik mõjutada ega ette näha taotlejale otsuse kätte toimetamise tegelikku aega, mille tõttu võib maksuhaldur sattuda tahtmatult seaduserikkujaks. Samuti ei ole põhjendatud sisulise menetlusaja lühendamise maksuhalduri jaoks otsuse taotlejale kätte toimetamise aja võrra.

Eelnõu § 1 punkt 10 – **paragrahvi 56 lõiget 6** muudetakse selliselt, et tubaka tahke aseaine aktsiisimäär muutuks kookõlas suitsetamistubaka aktsiisimäära muutumisega. Vastavalt kehtivale ATKEASele maksustatakse tubaka tahke aseaine aktsiisiga alates 2018. aastast ning aktsiisimääraks on sätestatud 76,84 eurot kilogrammi kohta. Samasugust aktsiisi kohaldatakse 2018. aastal suitsetamistubakale. ATKEAS-es nähakse ette suitsetamistubaka aktsiisitus aastani 2020. Selleks, et tubaka tahke aseaine aktsiis muutuks sarnaselt suitsetamistubaka aktsiisile, sätestatakse ATKEASe § 56 lõikes 6 põhimõte, et tubaka tahkele aseainele kohaldatakse suitsetamistubaka aktsiisimäära. Tubaka tahke aseaine on suitsetamistubaka asendustoode.

Eelnõu § 1 punkt 11 – **paragrahvi 66** täiendatakse **lõigetega 12¹ ja 12²**. **Lõikega 12¹** sätestatakse elektrienergia soodusaktsiisimäär elektroiintensiivsele ettevõtjale, kes täidab ATKEAS-es sätestatud kriteeriumid. Rakendame energiamaksustamise direktiiviga sätestatud elektriaktsiisi alammäära, mis on 0,5 eurot MWh kohta Eestis tavamäärana rakendatava 4,47 eurot asemel. Seega kriteeriume täitva ettevõtja jaoks on saadav rahaline hüve madalama aktsiisina 3,97 eurot (4,47 – 0,5) ühe MWh elektrienergia kohta. Energiamaksustamise direktiivi artiklis 17 sätestatakse lisatingimustena ka minimaalväärtused, millele ettevõtja peab vastama. Selle kohaselt on energiamahukas ettevõtte majandusüksus energiamaksustamise direktiivi artikli 11 tähenduses, kus energiatoodete ja elektrienergia ost moodustab vähemalt 3% toodangu väärtusest või maksmisele kuuluv liikmesriigi energiamaks

vähemalt 0,5% lisandväärtusest. Artiklis 17 täpsustatakse, et liikmesriigid võivad eeltoodud määratluse piires kohaldada piiravamaid põhimõtteid, sealhulgas müügiväärtust, tootmisprotsessi ja valdkonna määratlusi. Eelnõus on lähtuvalt riigi eelarvelistest võimalustest otsustatud energiamaksustamise direktiivis toodud miinimumist märkimisväärselt kõrgem lävend valida. Praktikas ei ole Euroopa Liidu liikmesriigid mingilgi viisil kohustatud aktsiisimaksusoodustust kehtestama maksimaalses võimalikus ulatuses. Aktsiisiga maksustamise üldiseks eesmärgiks on ennekõike riigieelarve tulude suurendamine ning teatud juhtudel ka muud eesmärgid, näiteks tarbimise vähendamine, keskkonnakaitse jne. Seetõttu tuleb iga maksuerandit igakülgsest kaaluda ja kehtestada üksnes väga põhjendatud juhtudel. Kõrge elektrienergia lõpphind Eestis suurtarbijatele on olnud nende rahvusvahelist konkurentsivõimet halvendavaks teguriks juba aastaid. Kuigi elektriaktsiisi osakaal elektrienergia lõpphinnas on märkimisväärselt väiksem võrreldes näiteks võrgutasu ja taastuvenergia tasuga, on see siiski piisavalt oluline kulukomponent suurtarbija elektrienergia hinnas. Valdavalt on teistes Euroopa Liidu liikmesriikides äritarbijatele, sealhulgas eriti suurtarbijatele rakendatav elektriaktsiisimäär madalam kui Eestis.

Lõikega 12² sätestatakse, milline õiguslik raamistik kohaldub elektroiintensiivsele ettevõtjale antavale riigiabile. Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78), artikkel 44 sätestab tingimused energiamaksustamise direktiivi alusel antava riigiabi puhul. Nimetatud artikli 44 kohaselt võib riigiabi anda, kui maksuvabastuse saajad valitakse välja läbipaistvate ja objektiivsete kriteeriumide alusel ning nad maksavad maksu vähemalt energiamaksustamise direktiiviga ette nähtud miinimumtasemel. Sellist riigiabi võib anda kas keskkonnamaksumäära vähendamisel või kindla hüvitissumma maksmisel või nende kombinatsioonil. Käesolevas eelnõus sätestatu kohaselt antakse riigiabi aktsiisimaksumäära vähendamisena.

Vastavalt konkurentsiseaduse §-le 34² peab abi andja, kelleks käesoleva eelnõu kohaselt on Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, esitama Euroopa Komisjonile grupierandi teatise hiljemalt 20 tööpäeva jooksul abimeetme (seaduse) rakendamisest arvates. Kuna tegemist on grupierandiga hõlmatud riigiabiga, siis riigiabi loa taotlust (riigiabi teatist) Euroopa Komisjonile eelnevalt esitada pole vaja.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium poolt riigiabi registrisse kantavad andmed on toodud Vabariigi Valitsuse 5. juuni 2012. a määruse nr 41 „Riigiabi ja vähese tähtsusega abi registri põhimäärus“ (RT I, 10.02.2015, 14) 3. peatükis (nt abi andjaga seotud andmed, abi saajaga seotud andmed, abi andmisega seotud andmed).

Eelnõu § 1 punkt 12 – **paragrahvi 66** täiendatakse **lõikega 22**, võimaldades teatud juhtudel arvestada aktsiisivahe juurde maksmisel maksustatava kütuse koguse liitrites ilma mahtu temperatuurile 15 °C arvatamata juhul, kui puuduvad selleks arvutuseks vajalikud alusandmed, sealhulgas kui alusandmeid ei ole võimalik hiljem kindlaks teha.

Näiteks peab eriotstarbelist diislikütust keelatud otstarbel kasutanud isik tasuma eriotstarbelise diislikütuse ja diislikütuse aktsiisivahe, milleks tuleb isikul leida kütuse maht liitrites temperatuuril 15 °C. 2017. a avastas maksuhaldur 89 eriotstarbelise diislikütuse väärkasutuse juhtumit. Praktikas on isikul selle koguse leidmine vahel aga võimatu: kütuse soetamisel saadud tšekil või arvel on kütuse kogus näidatud nn tavalistes liitrites ning sellel puudub kogus liitrites temperatuuril 15 °C (nn standardliitrites) või muud andmed selle leidmiseks. Samuti puuduvad need andmed ka maksuhalduril eriotstarbelise diislikütuse

väärkasutamise juhtumite menetlemisel ja selle tagajärjel tekkinud täiendava aktsiisimaksukohustuse sissenõudmisel: tõendamiskoormus on maksuhalduril, ent juhul, kui kütus on juba ära tarbitud, ei ole neid andmeid võimalik tagantjärele enam kindlaks teha. Küll aga on enamasti olnud võimalik piisava usaldusväärusel kindlaks määrata kütuse kogus nn tavalistes liitrites. Analoogsed olukorrad võivad esineda ka sättes loetletud juhtudel vedelalt põlevainelt, raskelt kütteil, põlevkivikütteil või tarbimisse lubatud eriotstarbeliselt diislikütuselt, millest on erimärgistusaine eemaldatud (nn „kütusepesu“ tulemusel saadud kütus) tekkinud aktsiisimaksukohustuse täitmisel või selle täitmise nõudmisel maksuhalduri poolt.

Muudatusega võimaldatakse ülal kirjeldatud olukordades täita aktsiisimaksukohustus nn tavalistes liitrites ilma mahtu temperatuurile 15 °C arutamata. Samas ei anna muudatus aktsiisimaksjale või maksuhaldurile valikuvõimalust maksustatava kütusekoguse leidmiseks kas nn standardliitrites või nn tavalistes liitrites. Viimaseid kasutatakse maksustamisel üksnes juhul, kui aktsiisimaksjal või maksuhalduril ei ole usaldusväärsete alusandmete puudumisel võimalik leida kogust nn standardliitrites. Sealhulgas peab olema täidetud ka aktsiisimaksja mõistlik hoolsuskohustus: nähes ette aktsiisimaksukohustuse tekkimise võimalust kütuse mahult liitrites temperatuurile 15 °C arutatuna, tuleb aktsiisimaksjal (näiteks väljaspool aktsiisiladu toodetava vedela põlevaine tootjal) kindlaks teha ka maksustatava kütuse vastavad parameetrid.

Muudatus vähendab nii maksumaksja halduskoormust kui Maksu- ja Tolliameti haldamise koormust, lihtsustades tekkinud aktsiisimaksukohustuse täitmist või selle täitmise nõudmist olukordades, kus kütuse maksustatava koguse leidmiseks aktsiisimäära ühikus (maht liitrites arutatuna temperatuurile 15 °C) puuduvad vajalikud alusandmed.

Eelnõu § 1 punkt 13 – **paragrahvi 69² lõiget 1** täiendatakse **punktiga 5** sätestamiseks energia aktsiisivabastuse loa nõue elektroiintensiivsele töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtjale. Energia aktsiisivabastuse luba annab õiguse:

- 1) võrguettevõtjalt elektrienergia soetamiseks ja tarbimiseks soodusaktsiisimääraga;
- 2) otseliini kaudu elektrienergia tarbimiseks soodusaktsiisimääraga (maksukohustus tekib lõpptarbijal);
- 3) omatoodetud elektrienergia tarbimiseks soodusaktsiisimääraga (maksukohustus tekib lõpptarbijal).

Eelnõu § 1 punkt 14 – **paragrahvi 69²** täiendatakse lõigetega 2¹–2⁴. Lisatava lõike 2¹ kohaselt loetakse juba tarbitud elektrienergia kogumaksumuse hulka Eestis tarbitud elektrienergia ja võrguteenuse maksumus koos taastuenergia tasu, elektrienergia aktsiisi ja käibemaksuga, välja arvatud mahaarvamisele kuuluv käibemaks. Olulise aspektina arvestatakse elektrienergia kogumaksumus üksnes mõõdetud ja dokumenteeritud elektrienergia kogusele, mille kohta peetakse arvestust.

Soodusaktsiisimääraga maksustatava elektrienergia kogust tuleb mõõta kooskõlas ATKEASE nõuetega mõõtevahenditele, dokumenteerida mõõtmise tulemused ja pidada nende arvestust. Soodusaktsiisimääraga maksustamisel ei ole enam oluline, et ettevõtja tarbiks 100% elektrist otseselt tootmisprotsessis, vaid arvesse läheb ka nt kontoriruumide valgustuseks, kütmiseks jm toetavaks tegevuseks kulutatud elektrienergia. Kui elektroiintensiivne ettevõtja soetab elektrienergia võrguettevõtjalt, siis üldjuhul piisab liitumispunkti läbinud elektrienergia koguse mõõtmisest, eeldusel, et esineb üksnes ühesuunaline elektrienergia liikumine tootjalt ettevõtjale. Kui esineb mõlemasuunaline elektrienergia liikumine (st nii tarbimine kui ise võrku andmine), tuleb liitumispunkti kaudu võrgust võetud elektri kogusele liita

tarbimiskohas toodetud ja otseliini kaudu soetatud elektri kogus ning maha lahetada tarbimiskohast võrku antud elektri kogus. Näiteks kui elektroiintensiivsel ettevõtjal on tootmiskohas päikesepaneelid ning ta annab toodangu ülejäägi võrku.

Lisatava **lõike 2²** kohaselt leitakse eeldatult tarbitava elektrienergia kogumaksumus, korrutades elektrienergia prognoositult tarbitavad megavatt-tunnid Eesti hinnapiirkonna viimase 12 kalendrikuu aritmeetilise keskmise börsihinnaga, millele on liidetud sama perioodi võrguteenuse maksumus koos taastuenergia tasu, elektrienergia aktsiisi ja käibemaksuga, välja arvatud mahaarvamisele kuuluv käibemaks. Elektrienergia hinna prognoos tugineb seega tegelikel mineviku andmetel, mitte hinna prognoosil, mis ei pruugi osutada täpsemaks.

Lisatava **lõike 2³** kohaselt leitakse enda toodetud ja võrguväliselt tarbitud elektrienergia kogumaksumus, korrutades elektrienergia tarbitud megavatt-tunnid Eesti hinnapiirkonna sama perioodi aritmeetilise keskmise börsihinnaga, millele on liidetud sama perioodi taastuenergia tasu ja elektrienergia aktsiisi.

Otseliini kaudu elektrienergia soetamisel ei saa võrguteenuse tasu arvestada, kuid muus osas toimub kogumaksumuse arvestus samamoodi kui võrguettevõtelt soetamisel. Kuivõrd Eesti elektriturul toimub elektrienergiaga kauplemine elektribörsi päev-ette hindade baasil, on parimaks referentsiks elektrienergia hinnale Eesti hinnapiirkonnas kaubeldud elektrienergia hind. Eesti hinnapiirkonna elektrienergia hinnad on avaldatud NordPool veebilehel². 12 kuu keskmise hinna saab, kui arvutada NordPool veebilehel toodud 12 kuu elektrienergia hindade aritmeetiline keskmine.

Lisatav **lõige 2⁴** erineb eelmisest lisatavast lõikest üksnes selle poolest, et tegemist on prognoositult enda toodetava ja võrguväliselt tarbitava elektrienergia kogumaksumuse hindamisega. Kui elektrienergia tarbitav kogus prognoositakse, siis elektrienergia hinnaks võetakse Eesti hinnapiirkonna viimase 12 kalendrikuu aritmeetiline keskmine börsihind, millele on liidetud sama perioodi taastuenergia tasu ja elektrienergia aktsiisi.

Eelnõu § 1 punkt 15 – **paragrahvi 69³ lõike 1 punkti 1** täiendatakse sätestades, et energia aktsiisivabastuse loa taotlemisel tuleb elektroiintensiivsel ettevõtjal esitada ka soodusaktsiisimääraga soetatava ja tarbitava elektrienergia kasutamise eesmärk.

Eelnõu § 1 punkt 16 – **paragrahvi 69³ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1²** sätestamaks andmed ja dokumendid, mida elektroiintensiivne ettevõtja energia aktsiisivabastuse loa taotlemiseks maksuhaldurile peab esitama.

Lisatava **lõike 1¹ punkti 1** kohaselt tuleb esitada ISO 50001 standardile vastavust tõendavad dokumendid.

Lisatava **punkti 2** kohaselt esitatakse sõltumatu vandeaudiitori põhjendatud kindlustunnet väljendav aruanne (põhjendatud kindlus standardi ISAE 3000 alusel), milles vandeaudiitor kontrollib ja esitab järelduse elektroiintensiivsuse arvutamiseks kasutatavate alusandmete kohta. Sõltumatu vandeaudiitor peab üle kontrollima talle kättesaadavad elektrienergia kogumaksumuse kujunemise alusandmed ja lisandväärtuse alusandmed. Aruandes esitatakse järeldus ka ettevõtja arvutatud elektroiintensiivsuse kohta ning ning kinnitus, et ettevõtja ei vasta raskustes ettevõtja definitsioonile üldise grupierandi määruuse artikli 2 lõike 18 mõistes.

² <http://nordpoolspot.com/Market-data1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

Vandeaudiitori sõltumatus määratakse lähtuvalt audiitortegevuse seadusest, talle esitatavate andmete usaldusväärsuse eest vastutab ettevõtja. Sõltumatu vandeaudiitori aruande võib anda ka ettevõtjat tavapäraselt auditeeriv sõltumatu vandeaudiitor.

Vastavalt üldise grupierandi määruse artikli 1 lõike 4 punktile c ei tohi üldist grupierandi määrust kohaldada raskustes ettevõtjale. Raskustes ettevõtja definitsioon on toodud sama määruse artikli 2 lõikes 18, mille kohaselt on raskustes olevaks ettevõtjaks ettevõtja, kellel on vähemalt üks järgmistest tunnustest:

a) kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga (v.a VKE³, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, millel on kulunud vähem kui 7 aastat esmamüügist, mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), kes on akumulbeeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma märgitud osa- või aktsiakapitalist. Nii on see juhul, kui akumulbeeritud kahjumi mahaarvamine reservidest (ning kõikidest muudest elementidest, mida üldiselt peetakse äriühingu omavahendite osaks) annab negatiivse kogusumma, mis ületab poolt märgitud aktsiakapitalist. Käesoleva sätte tähenduses osutab „piiratud vastutusega äriühing” eelkõige sellistele äriühingu liikidele, mida on nimetatud direktiivi 2013/34/EL (1) I lisas, ning „aktsiakapital” hõlmab vajaduse korral mis tahes ülekurssi;

b) kui on tegemist äriühinguga, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatut vastutus ettevõtte võlgade eest (v.a VKE, mis on eksisteerinud vähem kui kolm aastat, või riskifinantseerimisabi puhul VKE, millel on kulunud vähem kui 7 aastat esmamüügist, mis kvalifitseerub riskifinantseerimisinvesteeringu saamiseks pärast valitud finantsvahendaja hoolsuskohustuse menetlust), ja kes on akumulbeeritud kahjumi tõttu kaotanud üle poole oma raamatupidamises näidatud kapitalist. Käesoleva sätte tähenduses osutab „äriühing, kus vähemalt mõnel liikmel on piiramatut vastutus ettevõtte võlgade eest” eelkõige sellistele ettevõtete liikidele, mida on nimetatud direktiivi 2013/34/EL II lisas;

c) kui asjaomase ettevõtja suhtes on võlausaldajate soovil algatatud kõiki võlakohustusi hõlmav maksejõuetusmenetlus või ettevõtja vastab siseriikliku õiguse kohaselt kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamise kriteeriumidele;

d) kui ettevõtja on saanud päästmisabi ja ei ole laenu veel tagasi maksnud või garantiid lõpetanud, või on saanud ümberkorraldusabi ning ettevõtja suhtes kohaldatakse jätkuvalt ümberkorralduskava;

e) ettevõtja puhul, mis ei ole VKE, kui viimase kahe aasta jooksul:

1) ettevõtja arvestuslik finantsvõimendus on olnud suurem kui 7,5 ja

2) ettevõtte EBITDA suhe intressimaksete kattevarasse on olnud alla 1,0.

Lisatava **punkti 3** kohaselt tuleb elektroiintensiivsel ettevõtjal järgneva 12 kalendrikuu prognoosandmete kasutamisel esitada sõltumatu vandeaudiitori piiratud kindlustunnet väljendav aruanne, milles vandeaudiitor esitab järelduse ettevõtja vastavalt käesoleva seaduse §-s 69² sätestatule arvutatud elektroiintensiivsuse kohta ning sõltumatu vandeaudiitori põhjendatud kindlustunnet väljendava aruande ettevõtja mittevastavuses raskustes ettevõtja definitsioonile üldise grupierandi määruse artikli 2 lõike 18 mõistes.

³ Väikese- ja keskmise suurusega ettevõtte

Lisatava **punkti 4** kohaselt tuleb ettevõtjal esitada kinnitus, et tal ei ole täitmata korraldust riigiabi tagasimaksmiseks. Ka see nõue tuleneb üldise grupierandi määruse artiklist 1 (artikkel 1 lõige 4 punkt a).

Lisatava **punkti 5** kohaselt tuleb esitada elektrienergia mõõtmise korraldust kirjeldav dokument, mille eesmärgiks on anda maksuhaldurile ammendav ülevaade, kus mõõtmisi läbi viiakse (liitumispunkt, tootmisprotsess jne), milliseid mõõtevahendeid kasutatakse, kuidas töötajad on mõõtmisteks instrueeritud ja koolitatud, kuidas mõõtetulemuste üle arvet peetakse ning kuidas tervikuna tagatakse mõõtmiste usaldusväärsus.

Lisatavas **punktis 6** nimetatud info küsimise eesmärgiks on anda maksuhaldurile usaldusväärne info elektroiintensiivsuse hindamise perioodil tarbitud elektrienergia koguse kohta, mis võrguettevõtjalt või liinivaldajalt soetati. Tegemist on saldeeritud kogusega, st et vastuvõetud kogusest on maha lahutatud elektroiintensiivse ettevõtja enda poolt võrku või otseliini edastatud kogus.

Lisatavas **lõikes 1²** sätestatakse, mis on elektroiintensiivsuse arvutamiseks kasutatavad alusandmed.

Eelnõu § 1 punkt 17 – **paragrahvi 69³ lõikes 2¹** muudetakse viide. Muudatusega hõlmatakse ka elektroiintensiivse ettevõtja energia aktsiisivabastuse loa väljastamisel maksuhalduri õigus nõuda täiendavaid asjassepuutuvaid dokumente ja andmeid lisaks seadusega küsitule.

Eelnõu § 1 punkt 18 – **paragrahvi 69⁴ lõiget 3** muudetakse sätestades, et energia aktsiisivabastuse loa väljastamise või sellest keeldumise otsus tehakse 30 päeva jooksul dokumentide ja andmete esitamisest. Kui kehtiva seaduse kohaselt tuli otsus aktsiisivabastuse loa väljastamise või sellest keeldumise kohta 30 päeva jooksul alates dokumentide esitamisest taotlejale kätte toimetada, siis edaspidi tuleb maksuhalduril otsus selle tähtaja jooksul teha. Maksuhalduril ei ole võimalik mõjutada ega ette näha taotlejale otsuse kätte toimetamise tegelikku aega.

Eelnõu § 1 punkt 19 – **paragrahvi 69⁵ lõiget 3** täiendatakse **punktiga 8** sätestades energia aktsiisivabastuse loa kehtetuks tunnistamise juhul, kui elektroiintensiivne ettevõtja jätab täitmata kohustuse, millega kaasneb soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergialt tavaaktsiisimääraks maksamise kohustus. Erandiks on juhtum, kui elektroiintensiivne ettevõtja esitas hiljemalt kuue kalendrikuu möödumisel tema viimasest majandusaastast maksuhaldurile sõltumatu vandeaudiitori põhjendatud kindlustunnet väljendava aruande elektroiintensiivsuse kohta ning see oli alla 20%, kuid ettevõtja tõendab, et järgneval 12 kalendrikuul elektroiintensiivsuse nõutav tase saavutatakse. Sellisel juhul ei ole energia aktsiisivabastuse loa kehtetuks tunnistamine põhjendatud.

Eelnõu § 1 punkt 20 – **paragrahvi 69⁵ lõiget 6** täiendatakse sätestamaks, et maksuhaldur kontrollib ka soodusaktsiisimääraga maksustatud elektrienergia eesmärgipärast kasutamist. Näiteks, et elektroiintensiivne ettevõtja ei edastataks soodusaktsiisimääraga maksustatud elektrienergiat teistele isikutele.

Eelnõu § 1 punkt 21 – **paragrahvi 69⁶ lõike 1 punkti 3** täiendatakse sätestades, et energia aktsiisivabastuse luba omav elektroiintensiivne ettevõtja peab pidama eraldi arvestust aktsiisiga maksustatult, soodusaktsiisimääraga maksustatult ning aktsiisivabalt soetatud ja kasutatud elektrienergia koguse kohta.

Eelnõu § 1 punkt 22 – paragrahvi 69⁶ lõiget 1 täiendatakse punktidega 7¹ ja 7² kohustades elektroiintensiivset ettevõtjat esitama soodusmääraga tarbitava elektrienergia soetamisel võrguettevõtjale energia aktsiisivabastuse loa numbri ning kasutama aktsiisivaba või soodusaktsiisimääraga maksustatavat elektrienergiat ainuisikuliselt.

Eelnõu § 1 punkt 23 – paragrahvi 69⁶ lõike 1 punkti 9 täiendatakse kohustades elektroiintensiivset ettevõtjat esitama võrguettevõtjale andmed soodusaktsiisimääraga maksustatava elektrienergia koguse kohta. Esitav info on võrguettevõtjale vajalik aktsiisimaksukohuste arvutamiseks ja täitmiseks.

Eelnõu § 1 punkt 24 – paragrahvi 69⁶ täiendatakse lõikega 1¹ ja 1². Lisatava lõike 1¹ punkti 1 kohaselt on elektroiintensiivse ettevõtja kohustuseks esitada hiljemalt kuue kalendrikuu möödumisel viimasest majandusaastast maksuhaldurile sõltumatu vandeaudiitori põhjendatud kindlustunnet väljendav aruanne. Selleks esitab vandeaudiitor järelduse nii elektroiintensiivsuse arvutamiseks kasutatavate alusandmete kohta, ettevõtja arvutatud elektroiintensiivsuse kohta kui ka ettevõtja mittevastavuses raskustes ettevõtja definitsioonile. Info esitamine on vajalik, sest annab maksuhaldurile tagantjäreli info, kas 20% elektroiintensiivsus tegelikkuses saavutati või mitte. Juhul kui miinimumtase jääb saavutamata, tuleb vastavalt §-s 24 sätestatule soodusaktsiisimääraga tarbitud elektrienergialt maksta täismääraga aktsiisi.

Lisatava punkti 2 kohaselt peab energia aktsiisivabastuse luba omav elektroiintensiivne ettevõtja viivitamata teavitama maksuhaldurit, kui tema energiajuhtimissüsteem ei vasta enam ISO standardile või tema põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori kohaselt muutus, st see ei ole enam töötlev tööstus või infoalane tegevus.

Lisatava punkti 3 kohaselt on elektroiintensiivne ettevõtja kohustatud viivitamata teavitama võrguettevõtjat, kui tema energia aktsiisivabastuse luba on peatatud või kehtetuks tunnistatud.

Lisatavas punktis 4 sätestatakse elektroiintensiivse ettevõtja kohustused seonduvalt riigiabiga. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kogub elektroiintensiivsetelt ettevõtjalt andmed üks kord aastas tarbimisele järgneva aasta 1. veebruariks. Riigiabi summa arvutab ettevõtja ise, korrutades elektriaktsiisi tavamäär ja soodusaktsiisimäär vahe, mis on praegu 3,97 eurot MWh kohta tarbitud MWh-dega. $Nt\ 3,97 \times 10\ 000\ MWh = 39\ 700\ \text{€}$.

Lisatavas punktis 5 sätestatakse elektroiintensiivse ettevõtja kohustuseks anda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile asjassepuutuvaid andmeid tulenevalt talle riigiabi andmisega kaasnevatest kohustustest. Riigiabi andmisega kaasnevate kohustuste all mõeldakse eelkõige konkurentsiseaduse § 49² lõike 3 kohast kohustust riigiabi andjal esitada riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile andmed kogu antava riigiabi ja vähese tähtsusega abi kohta.

Lisatav lõige 1² kohaldub elektroiintensiivsele ettevõtjale, kes minevikus omas energia aktsiisivabastuse luba. Kui nimetatud ettevõtja täidab eelmise lõike punktides 1–4 nimetatud kohustused, langeb ära nende kohustuste edaspidine täitmine.

Eelnõu § 1 punkt 25 – seadust täiendatakse, lisades rakendussätetesse § 85¹⁵. Tulenevalt elektroiintensiivsete ettevõtjate ootusest tarbida juba 2018. aastal soodusaktsiisimääraga elektrienergiat, rakendatakse elektrienergia aktsiisi osalist tagastamist 2018. aasta tarbimiselt.

Seda juhul kui energia aktsiisivabastuse luba väljastati 2019. aasta sees. Alates 1. jaanuarist 2020. a väljastatud energia aktsiisivabastuse loa omanikel ei ole õigust juba tarbitud elektrienergialt aktsiisi tagasi saada. Vastavalt lõikele 1 algab elektrienergia aktsiisi osalise tagastamise aluseks olev ajavahemik 180 kalendripäeva varem kui elektroiintensiivse ettevõtja energiajuhtimissüsteem vastas standardile ISO 50001. Elektrienergia aktsiisi osalisel tagastamisel ei ole oluline, kas elektroiintensiivne ettevõtja on maksukohustuse tekkimise momendil loa omanik või ta omas minevikus energia aktsiisivabastuse luba soodusaktsiisimääraga elektrienergia tarbimiseks.

Lõikes 2 sätestatakse andmed ja dokumendid, mille ettevõtja maksuhaldurile elektrienergia aktsiisi osaliseks tagastamiseks peab esitama. Tuleb esitada võrguettevõtja või liinivaldaja kinnitus ettevõtjale edastatud elektrienergia saldeeritud koguse kohta. Lõike 2 punkti 4 kohaselt peab tagastuse taotleja esitama tagastussumma arvutuse, mis saadakse korrutades tarbitud elektrienergia koguse tarbimise ajal kehtinud elektrienergia tavamäära ja soodusaktsiisimäära vahega.

Maksuhaldurile antakse 30 päeva aega teha elektrienergia aktsiisi osalise tagastamise või sellest keeldumise otsus, seda nõuetekohaste dokumentide ja andmete esitamise päevast alates.

Lõikes 5 sätestatu kohaselt on ka elektrienergia aktsiisi osaline tagastamine riigiabi.

Eelnõu § 2 – tubakaseaduse muutmise

Muudatusega parandatakse kehtiva tubakaseaduse § 6 lõikes 2 viitevead. Sättes viidatakse tubakaseaduse § 24 lõike 2 punktile 1 ning ATKEAS § 57¹ lõikele 1. Õiged oleksid viited tubakaseaduse § 31¹ lõike 1 punktile 1 ja ATKEASE §-le 57¹.

Tubakaseaduse muutmise seadusega, mis jõustus 1. jaanuaril 2018. a täpsustati tubakaseaduse § 6 lõikes 2 tubakatoodete „kaubandusliku koguse“ määratlust selliselt, et sättesse lisati viide ATKEAS §-le 57¹. Nimetatud ATKEASE paragrahvis sätestatakse tubakatoodete piirkogused, mida reisija võib teisest Euroopa Liidu liikmesriigist maksuvabalt Eestisse tuua. Ekslikult on kehtiva tubakaseaduse § 6 lõikesse 2 sattunud viide ATKEAS § 57¹ lõikele 1. Nimetatud paragrahvis lõikeid ei ole.

Parandatakse ka teine viiteviga tubakaseaduse § 6 lõikes 2. Tubakaseaduse muutmise seadusega, mis jõustus 19. jaanuaril 2018. a muudeti muuhulgas tubakaseaduse struktuuri. Muudatuse eesmärgiks oli selgemalt välja tuua tubakatoodete Eestisse toomise ja tellimisega seotud keelud ja piirangud, mis kehtivad füüsilistele isikutele ning eristada need käitlemise nõuetest, mis kohalduvad ettevõtjatele majandustegevuses. Tubakaseaduse §-s 6 defineeritakse käitlemine, mis on selgelt seotud ettevõtja majandustegevusega. Seepärast ei sobitunud Eestisse saabuvale reisijale kohalduvad normid, mis majandustegevust ei reguleeri, seaduse sellesse struktuuriossa, mis reguleerib ettevõtjate majandustegevust. Kuna normi tõlgendamisel omab tähtsust ka normi asukoht seaduses, siis tuleb muudatust pidada põhjendatuks. Kehtetuks tunnistati seaduse 3. peatükis „Tubakatoote ja tubakatootega seonduva toote käitlemisele esitatavad erinõuded“ paiknenud § 24 lõiked 2–4, mis viidi muutmata kujul üle 5. peatüki „Tubakatoote ja tubakatootega seonduva toote tarbimise keelud ja piirangud“ § 31¹ lõigeteks 1–3. Normi sõnastuses muudatusi ei tehtud.

Ekslikult jäi muutma tubakaseaduse § 6 lõige 2, kus viidatakse tubakaseaduse § 24 lõike 2 punktile 1. Käesoleva eelnõuga viiteviga parandatakse, õige viide on tubakaseaduse § 31¹ lõike 1 punktile 1.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu toob Eesti õigusruumi kaks uut terminit – elektroiintensiivsus ja elektrointensiivne ettevõtja. Elektroiintensiivsus näitab 12 kalendrikuu pikkusel perioodil, see tähendab loa taotlemisele vahetult eelnenud majandusaastal või prognoositult järgneval 12 kalendrikuul, ettevõtja tarbitud või prognoositult tarbitava elektrienergia kogumaksumuse osakaalu protsentides ettevõtja loodud või loodavast lisandväärtusest. Elektroiintensiivsus on kõige olulisemaks aluseks soodusaktsiisimääraga maksustatud elektrienergia tarbimiseks. Seega on oluline, et uus termin oleks üheselt mõistetavalt sisustatud, minimeerimaks vaidluste tekkimist soodustuse saaja ja energia aktsiisivabastuse loa väljastaja, kelleks on maksuhaldur, vahel.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole otseselt seotud EL õiguse ülevõtmisega, kuid EL õiguses sätestatakse liikmesriikidele teatav raamistik, mida elektriaktsiisi soodusmäära rakendamisel tuleb järgida.

Energiamaksustamise direktiivis on sätestatud energiatoodete lubatavad miinimummäärad, mida iga liikmesriik on kohustatud järgima. Elektrienergia aktsiisi alammäär on ärilisel otstarbel kasutamisel 0,5 eurot 1 MWh elektrienergia kohta ja mitteärilisel otstarbel kasutamisel 1 euro 1 MWh elektrienergia kohta. Seejuures rakendatakse Eestis horisontaalselt kõigile äri- ja eratarbijatele ühesugust elektrienergia aktsiisimäära, mis on 4,47 eurot 1 MWh kohta.

Eeldusel, et energiamaksustamise direktiivis sätestatud madalaimat maksustamistaset järgitakse keskmiselt iga ettevõtja puhul, lubab artikli 17 lõige 1 liikmesriikidel kohaldada maksuvähendust energiatoodete tarbimise suhtes, mida kasutatakse kütmiseks või artikli 8 lõike 2 punktides b ja c nimetatud eesmärkidel ning elektrienergia suhtes. Energiamaksustamise direktiivi artikli 17 lõike 1 punkt a kohaselt võib eeltoodud maksuvähendust kohaldada samas direktiivis sätestatud tingimustele vastavatele energiamahukatele ettevõtjatele. Artikli 17 lõige 2 sätestab, et teatud juhtudel on võimalik energiamahukatele ettevõtjatele kohaldada ka maksuvabastust. Tegemist on EL-i poolt pakutava globaalse konkurentsivõime tagamise meetmega, mida mitmed liikmesriigid ka kasutavad.

Energiamaksustamise direktiivi artikli 17 lõike 1 punkti a kohaselt on energiamahukas ettevõtte selline majandusüksus artikli 11 tähenduses, kus energiatoodete ja elektrienergia ost moodustab vähemalt 3% toodangu väärtusest või maksmisele kuuluv liikmesriigi energiamaks moodustab vähemalt 0,5% lisandväärtusest. Sama säte täpsustab, et liikmesriigid võivad eeltoodud määratluse piires kohaldada piiravaid põhimõtteid, sealhulgas müügiväärtust, tootmisprotsessi ja valdkonna määratlusi. Eelnõuga rakendataksegi piiravat määratlust, kui energiamaksustamise direktiiv maksimaalselt võimaldaks.

Alternatiivsete tubakatoodete (sh tubaka tahke aseaine) maksustamine ei ole Euroopa Liidu tasandil reguleeritud.

6. Seaduse mõjud

Kavandata muudatus: elektointensiivsetele töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtjatele soodusaktsiisimääraga maksustatud elektrienergia tarbimise võimaldamine.

Kaasnev mõju: mõju majandusele

Sihtrühm: muudatus avaldab mõju eelnevalt nimetatud sektori ettevõtjatele, kelle elektointensiivsuse tase on 20% või enam. Potentsiaalselt on sihtrühm, keda regulatsioon puudutab, ligi 240 ettevõtjat äriregistri andmetel. Praktikas kindlasti esimestel aastatel sedavõrd suurt hulk energia aktsiisivabastuse loa taotlejaid ei tule, sest ettevõtte energiajuhtimissüsteem peab olema efektiivne ja energiat säästev vastates standardile ISO 50001, mille taotlemisega on ettevõtjad alles alustanud.

Samuti mõjutab soodusaktsiisimäärade rakendamine neid võrguettevõtjaid, kes hakkavad soodusaktsiisimääraga maksustatavat elektrienergia elektointensiivsetele ettevõtjatele edastama.

Mõju ulatus: mõju ulatus elektointensiivsele ettevõtjale sõltub tema poolt tarbitava elektrienergia kogusest. Mida suurem on tarbimismaht, seda suurem on rahaline hüve summaarselt. Elektriaktsiis on madalam 3,97 euro võrra ühe MWh elektrienergia kohta.

Soodusaktsiisimäärade rakendamine toob võrguettevõtjale kaasa soodusaktsiisimääraga maksustatud elektrienergia koguste üle arvestuse pidamise ja aktsiisi deklareerimise kohustuse. Võimalik, et mõned võrguettevõtjad loovad selleks ka infotehnoloogilised lahendused.

Eesmärk on tõsta Eesti elektointensiivsete töötleva tööstuse või infoalase tegevuse sektori ettevõtjate konkurentsivõimet. Praegust olukorda ilmestab alljärgnev tabel, milles on võrreldud elektrienergia hindasid aastas 70–150 GWh elektrienergia tarbivate suurtarbijate puhul naaber liikmesriikides. Võrreldes Soome ja Rootsiiga on meil elektrienergia lõpphind suurtarbijale oluliselt kallim. Seega muutub soodusaktsiisimäärade rakendamisel Eestis tegutsevate elektointensiivsete ettevõtjate konkurentsivõime paremaks eelkõige võrreldes Läti ja Leeduga.

Tabel: elektrienergia hindade võrdlus, tarbimine 70–150 GWh aastas, 2016. II poolaasta

€/KWh	Ilma maksudeta	Ilma käibemaksu ja teiste tagastatavate tasudeta	Koos kõigi maksude ja tasudega
Eesti	0,0556	0,0696	0,0835
Läti	0,0617	0,0885	0,1070
Leedu	0,0559	0,0709	0,0862
Soome	0,0464	0,0535	0,0663
Rootsi	0,0440	0,0445	0,0556

Allikas: Eurostat

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hinnangul tarbisid potentsiaalselt eelnõus sätestatud kriteeriumidele vastavad ettevõtjad 2015. aastal 681 GWh elektrienergiat, makstes elektriaktsiisi 3 mln eurot (vt järgneva tabeli III veerg). Kui eelnõuga vähendatakse elektriaktsiisi 0,5 eurole MWh kohta, siis maksaksid potentsiaalselt eelnõus sätestatud kriteeriumidele vastavad ettevõtjad elektriaktsiisi 0,34 mln eurot ning aktsiisi netopuudujääk oleks 2,66 mln eurot.

Tabel: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi arvutused elektriaktsiisi vähendamise mõjude kohta töötleva tööstuse sektorile 2015. aasta andmete alusel

	Kokku töötlev tööstus	Töötleva tööstus elektro-intensiivsuse tasemega >20%
Töötleva tööstuse ettevõteteid valimis	1984	241
Hõivatud	66174	9521
Kokku tarbitakse elektrit GWh	1353	681
Aktsiis mln€		3
Aktsiis mln€ kui aktsiisimäär on 0,5 €/MWh kohta		0,34
Aktsiisi netopuudujääk		2,66

Eelnõul puuduvad muud HÕNTE §-s 46 kirjeldatud mõjud.

Mõju olulisus: mõju majandusele tervikuna ei ole oluline, kuid eelnõu aitab kaasa elektrointensiivsete ettevõtjate konkurentsivõimele.

Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna regulatsiooni rakendades kasutatakse maksimaalselt juba toimivat energia aktsiisivabastuse loa süsteemi soodusmääraga elektrienergia tarbimise võimaldamiseks. Vähesel määral suureneb Maksu- ja Tolliameti töökoormus, sõltudes energia aktsiisivabastuse loa taotlejate arvust, mis esimestel aastatel on prognoositavalt 10–20 taotlejat aastas. Arvestades eelnõu kiireloomulisust ei olnud otstarbekas riigil tellida eraldi uuringut ning kulutada lisaressurssi suures osas elektriaktsiisi soodustusega paratamatult kaasnevate kontrollimeetmete mõjude uurimiseks. Elektriaktsiisi soodustuse nagu ka kõikide muude aktsiisimaksusoodustuse sihtotstarbelise kasutamise kontroll ja selleks kujundatud regulatsioonid komplekselt on olulised vältimaks võimalikke väärikasutusi, samuti riigiabi reeglite tulenevate kohustuste täitmiseks. Neid ei ole võimalik vältida.

Mõju sihtgrupi halduskoormusele: regulatsiooni jõustumisel suureneb vähesel määral energia aktsiisivabastuse luba taotlejate halduskoormus. Esmalt loa saamiseks vajalike kriteeriumide täitmiseks, edaspidiselt peamiselt seonduvalt eraldi mõõtmise ja arvestuse pidamise kohustusega soodusmääraga tarbitud elektrienergia üle. Elektrienergia võrguettevõtjad aktsiisimaksjatena peavad ka praegu pidama arvestust aktsiisist vabastatud tarbijatele edastatud elektri osas. Lisanduv kohustus elektrointensiivsete ettevõtjate puhul ei nõua võrguettevõtjalt eeldavalt suuri ümberkorraldusi, samuti ei pruugi muudatus puudutada sugugi mitte kõiki võrguettevõtjaid tulenevalt elektrointensiivsete ettevõtjate geograafilisest paiknemisest. Arvestades seletuskirjas toodud hinnangut prognoositud taotlejate arvu kohta, mis esimestel aastatel võiks olla ca 10–20 taotlejat aastas, võib muudatus esimestel aastatel mõjutada jaotusvõrguettevõtjate üldarvust (ca 35) kuni viit jaotusvõrguettevõtjat. Elektrienergia soodusaktsiisimäära rakendamine toob asjassepuutuvatele võrguettevõtjale kaasa liitumispunkti kaudu elektrointensiivsele ettevõtjale edastatud elektrienergia koguse osas eraldi arvestuse pidamise vajaduse, sest see kogus elektrienergiat tuleb

aktsiisideklaratsioonil eraldi kajastada. Kui ettevõtja arvepidamine on elektrooniline, siis kaasnevalt eeldab see vastava infotehnoloogilise muudatuse rakendamist.

ATKEAS §-de 27 ja 56 muudatused ei too kaasa mõjusid, mida oleks tarvis hinnata. Tubaka tahke aseaine osatähtsus turul on marginaalne ja täpsemad andmed selguvad pärast maksustamist alates 2018. aastast.

Denatureeritud alkoholi tarbimisse lubamise ja hulgimüügiga tegeleb Eestis umbes kümnekond ettevõtjat. Ettevõtjaid, kes kasutavad denatureeritud alkoholi oma toodangu valmistamiseks on oluliselt enam. Suurimad valdkonnad on: trükitööstus, värvitööstus, farmaatsia/kosmeetikatööstus ning auto- ja tarbekeemiatööstus. Läti denatureerimise meetodi kasutamisest on huvitatud kuni neli Eesti Keemiatööstuse Liitu kuuluvat ettevõtjat, kelle klientideks on need toiduainetööstuse ettevõtted, kelle tootmistehnoloogias puutub toiduaine vahetult kokku pakendi trükivärviga, näiteks kompvekkide pakendamisel. Sellisel juhul on trükivärvi valmistamisel kasutavale pastale sobiliku viskoossuse andmiseks vajalik kasutada toidu suhtes neutraalse mõjuga denatureeritud alkoholi, milleks ongi sobiv nimetatud Läti meetodil täielikult denatureeritud alkohol. Tulevikus jääb kõnealusel Läti meetodil denatureeritud alkoholi kogus usutavalt alla 10% Eestis täielikult denatureeritava alkoholi kogumahust. Seega muudatus tervikuna on pigem väikese mõjuga.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Regulatsiooni jõustudes jääb riigieelarvesse laekumata prognoositavalt järgmine summa: 2019. aastal 3 mln eurot ning alates 2020. aastast ja edasi ligi 1,8 mln eurot aastas. 2019. aasta suurem laekumata jääv summa tuleneb peamiselt elektrointensiivsetele ettevõtjatele antavast õigusest taotleda 2018. aasta eest aktsiisi osalist tagastamist tavaaktsiisimääraga tarbitud elektrienergialt.

Usaldusväärse meetodika puudumise tõttu ei ole hinnatud elektrointensiivsete ettevõtjate konkurentsivõime paranemisega eeldatavalt kaasnevat riigi maksutulu suurenemist tulevikus.

8. Rakendusaktid

Seadusmuudatuse jõustumisega kaasneb vajadus järgmiste rakendusaktide kehtestamiseks või muutmiseks:

Muutmist vajab rahandusministri 22. märtsi 2010. a määrus nr 21 „Alkoholi osaliselt denatureerivate ainete loetelu ja nende sisaldus alkoholis“.

Muutmist vajab rahandusministri 19. veebruari 2003. a määrus nr 35 „Aktsiisideklaratsiooni vormid ja nende täitmise kord“ seonduvalt elektrienergia soodusaktsiisimäärade rakendamisega.

Muutmist vajab rahandusministri 22. detsembri 2008. a määrus nr 58 „Energia aktsiisivabastuse loa vorm ja selle täitmise kord“ seonduvalt energia aktsiisivabastuse loa kohaldamisega elektrointensiivsele ettevõttele.

9. Seaduse jõustumine

Seadus on kavandatud jõustada kahes etapis. Seaduse üldine jõustumiskuupäev on 2019. aasta 1. jaanuar. Kavandatud elektrointensiivse ettevõtja elektraktsiisisoostuse sätete rakendamise kuupäev sõltub riigi eelarvelistest võimalustest. Samuti on oluline aspekt, et

muudatuste rakendamine eeldab rahandusministri määruste muutmist ning maksuhaldurilt ja ettevõtjatelt erinevaid ettevalmistavaid tegevusi (nt elektroiintensiivsuse hindamine ja ISO 50001 sertifikaadi taotlemine).

Eelnõu § 1 punktid 1, 2, 6, 7 ja 10 ning eelnõu §-s 2 sätestatud tubakaseaduse muudatus jõustuvad 2018. aasta 1. juulist. Nimetatud muudatuste rakendamine ei eelda ettevõtjatelt ega maksuhaldurilt ettevalmistavaid tegevusi, seega on otstarbekas muudatuste rakendamine võimalikult kiirelt.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu [17-1241/01](#).

Eelnõu eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus- ja Tööstuskojale, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Elektritööstuse Liidule, Audiitorkogule, Eesti Energia Aktsiaseltsile ja Elektrilevi OÜ-le. 9. oktoobril 2017. a tutvustati elektroiintensiivse ettevõtja aktsiisisoodustuse kontseptsiooni eelnevalt nimetatud ettevõtlusorganisatsioonidele ja nende liikmetele, toimus arutelu.

Eelnõu kohta esitasid arvamuse Eesti Gaasiliit, Elektrilevi OÜ, Mittetulundusühing Eesti Standardikeskus, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskliit. Kooskõlastusringil esitatud arvamused ja ettepanekud on kajastatud seletuskirja lisa olevas kooskõlastustabelis (lisa 2).

Algatab Vabariigi Valitsus 5. märtsil 2018. a

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik